

foreningen 2 foreldre

Deres ref
22/1223

Vår ref

Dato
25.05.22

Barne- og Familiedepartement
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bfd.dep.no

Høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre (F2F) til «Høring – Forslag til ny forskrift om Barnesakkyndig kommisjon».

Foreningen 2 Foreldre (F2F) er en frivillig kjønnsnøytral medlemsorganisasjon som siden starten i 1985 har arbeidet for å trygge familieforholdene for barn med to hjem. F2Fs fokus er å sikre at barn opprettholder regelmessig og god hverdagskontakt med begge foreldre, også om foreldrene ikke (lenger) lever sammen.

F2F har hovedfokus på normale, omsorgsdyktige foreldre, som er det store flertallet av foreldre som skiller lag. Vi mener at barna er best tjent med at foreldrene er likeverdige og delaktige i barnas hverdag, enten foreldrene bor sammen eller ikke.

Vi takker for muligheten til å gi kommentarer til ”Høring – Forslag til ny forskrift om Barnesakkyndig kommisjon”.

Viktig å kvalitetssikre sakkyndigrapporter også i foreldretvister

F2F har over tid tatt til orde for at sakkyndigrapporter skal kvalitetssikres også i foreldretvistsaker som går for retten. F2F stiller seg positiv til at dette nå implementeres.

Så langt har sakkyndigkommisjonen vært innrettet mot barnevernssaker, noe som også preger informasjonsmateriellet som er gjort tilgjengelig for den barnesakkyndige kommisjonen (BSK). Også veilederen Q-1158B er fokusert på sakkyndig arbeid i barnevernssaker.

Det er viktig at tilsvarende veiledningsmateriale utarbeides også for veiledning i foreldretvistsaker. Barnevernssaker og foreldretvister er av forskjellig karakter og må behandles forskjellig. I barnevernssaker er det ofte det offentlige barnevernet som er motpart til en eller to foreldre, og det stilles typisk spørsmål ved foreldren(e)s omsorgskompetanse. I foreldretvister er det oftest to omsorgskompetente foreldre som sliter med å komme til enighet om bosteds- og samværsordninger for felles barn når foreldrene skiller lag. Det er normalt ikke noen grunn til å betvile omsorgskompetansen til foreldre som havner i foreldretvister.

Postadresse: Postboks 21 Nygårdstangen
5838 Bergen
Telefon: 88 00 88 45

E-post: post@f2f.no
Web: www.f2f.no
Telefon leder: 90523845

Avgjørende med utforming av gode mandater for de sakkyndige og at de sakkyndige dokumenterer sitt informasjonsgrunnlag og sin arbeidsmetodikk

Dessverre har F2F erfaring med at mange sakkyndige setter to omsorgskompetente og gode nok foreldre opp mot hverandre i foreldretvistsaker, mens fokus heller bør være på hvordan få foreldrene til å samarbeide om felles barn, slik at barna kan beholde sine to gode foreldre som hverdagsressurser.

For å finne gode løsninger for barnet/barna er det av avgjørende viktighet at sakkyndige får et tilstrekkelig godt og presist mandat. F2F nevner noen punkter som vi mener bør være med i sakkyndiges mandat i en foreldretvistsak:

- Hva sakkyndige skal vurdere, for eksempel begge foreldres omsorgsevne (uten nødvendigvis å sette disse opp mot hverandre) og hvordan få foreldrene til å samarbeide om barnet/barna
- Redegjøre for sin arbeidsmetodikk og informasjonsgrunnlaget
- Redegjøre for og være seg bevisst begrensninger i egen kompetanse eller faglige kvalifikasjoner
- Sakkyndige skal snakke med begge parter i en foreldretvist, kontradiksjon er et viktig prinsipp i norsk rett
- Sakkyndige skal ha (tilnærmet) likt antall observasjoner med barn og begge foreldre, helst når barnet/barna og forelderen har hatt litt tid sammen
- Redegjøre for antall samtaler/observasjoner med mor og med far, hvor mange av disse har vært med barn og hvor mange av disse har vært med forelderen alene
- Redegjøre for om barnet har vært observert andre steder, for eksempel i barnehage eller skole
- Det må fremgå klart hvilke observasjoner sakkyndige har gjort og som danner basis for sakkyndiges konklusjoner. Det må også framgå klart hva som eventuelt er basert på andres påstander, observasjoner eller rapporter, og som den sakkyndige ikke selv har observert
- Dersom noen av foreldrene har vanskeliggjort sakkyndiges arbeid (for eksempel trenert observasjoner med barnet/barna og den andre forelderen) bør dette fremgå klart
- Hvis den sakkyndige er i tvil om sin konklusjon, skal dette og årsaken til tvilen framgå av rapporten
- Omfang av oppdraget og frist for avslutning av arbeidet

Mandatet bør også minne sakkyndige om bevissthet rundt egen maktposisjon, og at det er begrenset hvilke konklusjoner sakkyndige kan trekke basert på et relativt begrenset informasjonsgrunnlag innhentet i en fase hvor partene er i en sårbar livssituasjon. Rollen som sakkyndig innebærer en tilnærmet suveren posisjon som hovedpremissleverandør for domstolens beslutning om forhold som betyr svært mye for alminnelige norske barn og foreldres mulighet til å ta aktivt del i et fortsatt familieliv selv om foreldrene ikke (lenger) bor sammen. Sakkyndiges maktposisjon står i sterk kontrast til den sårbare posisjonen foreldre står i som part i en foreldretvist, der det viktigste i deres liv står på spill – forholdet til egne barn. Dette stiller høye krav til sakkyndiges integritet og grunnleggende respekt for partene.

Barneloven oppstiller, sammen med Grunnloven og barnekonvensjonen, et utgangspunkt om at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle avgjørelser som berører barn. Hensynet til barnets beste kan imidlertid komme i konflikt med foreldrenes og barnets rett til familieliv, jf. EMK artikkel 8. Det må da skje en avveining mellom disse rettighetene og hensynene (jfr. Melinder, Koch og Bernt, Tidsskrift for familierett, arverett og barnerettslige spørsmål, mars 2021).

F2F mener at sakkyndiges mandat ikke bør begrenses av barnelovens restriktive bestemmelse i § 36 om at delt bosted bare kan idømmes når det foreligger «særlige grunner». Tvert imot bør delt bosted *alltid* vurderes som en aktuell bostedsordning av sakkyndig, fordi forskningen viser en positiv sammenheng på gruppenivå mellom denne bostedsordningen og barns helse. F2F minner i denne sammenheng om at barnets beste alltid skal være et hovedhensyn i saker som angår barn, og at EMK og FNs barnekonvensjon skal gå foran barneloven ved motstrid. Når dommeren skal gjøre sin endelige avveining av spørsmål om ett fast bosted vs. delt bosted, så bør ikke mandatet til sakkyndige ha blitt begrenset av §36 i barneloven, slik at delt bosted som alternativ ikke er blitt utredet i den enkelte sak.

Krav til de sakkyndige og til barnesakkyndig kommisjon (BSK)

Det presiseres i høringsnotatet at kommisjonens medlemmer skal ha relevant kompetanse innenfor kommisjonens ansvarsområder. F2F mener at dette er en for vag formulering. Det bør presiseres at kommisjonen skal ha medlemmer med kompetanse både på sakkyndigarbeid i barnevernssaker så vel som på sakkyndigarbeid for foreldretvister for retten. Normalt vil dette bety at kommisjonens medlemmer skal ha høy barnefaglig kompetanse.

F2F støtter at kommisjonen skal ha bred klinisk, vitenskapelig og sakkyndig erfaring. Spesielt vil vi påpeke viktigheten av at kommisjonens medlemmer holder seg faglig oppdatert på nyere forskning om barn og unge, og om hva barn og unge trenger i sitt hverdagsliv. Forslaget om årlige samlinger for kommisjonens medlemmer er derfor positivt. Her bør oppdatering av faglig grunnlag og forskning inngå som en obligatorisk del av programmet.

Erfaringsmessig vil forskjellige sakkyndige representere ulike fagretninger innen barnepsykologi og tilknytningsteori, og ha ulike syn på bostedsordningers sammenheng med barns helse som ikke nødvendigvis korresponderer med hovedresultatene av nyere forskning på området. Mange sakkyndige mener f.eks. at barn bør ha fast bosted hos én av foreldrene, selv om nyere forskning i all hovedsak viser en positiv sammenheng mellom delt bosted med lik botid hos foreldre som ikke bor sammen og barns fysiske og psykiske helse. Kommisjonen bør derfor grundig kartlegge om utvalgte sakkyndige representerer en fagretning som er forenelig med hovedresultatene innen oppdatert forskning på barns bostedsordninger når foreldrene ikke lever i samme hushold.

F2F støtter kravet om at det skal være kjønnsbalanse i kommisjonen.

F2F er enig i at BSK skal gjennomgå og vurdere sakkyndigrapporter i barnevernsaker og foreldretvister, og at kommisjonen skal vurdere om den sakkyndiges faglige vurderinger og konklusjoner samsvarer med de presenterte premisser og faktum, og om mandatet er besvart.

F2F er også enig i at hver sak skal behandles av minst to uavhengige medlemmer i kommisjonen, som ikke skal ha kontakt med hverandre ved sine vurderinger av rapporten. Kommisjonens vurderinger og eventuelle dissenser skal være skriftlige. BSKs konklusjoner må være etterprøvbare for alle de involverte i saken.

F2F er uenig i opphevelsen av kravet om at navnet på den sakkyndige skal være ukjent for kommisjonens medlemmer. I tilfeller der kommisjonsmedlemmer har kjennskap til navnet på sakkyndig og kunnskap om dennes faglige ståsted og personlige eller politiske holdninger, så er ikke habilitetsreglene nødvendigvis tilstrekkelig for å sikre fravær av forutinntatthet.

F2F er enig i at kommisjonen ved særlige behov kan tilkalle fagkyndige utenfor kommisjonen for å ta del i behandlingen av en sak.

F2F støtter forslaget om at sakene skal behandles «uten opphold» og senest innen 12 dager. Den lange tiden som totalt går med til forberedelse av foreldretvistsaker ved flytting (i gjennomsnitt 8-10 måneder før hovedforhandling) utgjør et betydelig problem for rettssikkerheten til barn og samværsforeldre. Dersom en dommer ikke stanser en flytting av barnet ved midlertidig forføyning, så vil barnet kunne bli flyttet av bostedsforelderen. Premisset for domsavsigelse i hovedforhandling blir dermed vesentlig endret og kan få avgjørende betydning for utfallet, fordi spørsmålet som retten skal prøve om hvorvidt bostedsforelderen skal få medhold til å flytte felles barn fra A til B da er blitt diametralt motsatt, nemlig om det er til barnets beste å flytte fra B tilbake til sitt opprinnelige nærmiljø i A. Lang saksbehandlingstid for foreldretvister fører ofte til at den av foreldrene som tar seg til rette på bekostning av barnets interesser vinner fram med dette. Det er derfor viktig at saksbehandlingstiden til BSK ikke ytterligere forlenger saksbehandlingstiden i denne type saker.

At det er gitt vesentlige bemerkninger i ca. 30% av de sakkyndige rapportene som BSK har behandlet, viser at det fremdeles er et langt stykke å gå for å få tilstrekkelig kvalitet på sakkyndigrapporter som har stor innvirkning på barns og hele familiers framtidige liv. Det må sikres at de etterfølgende avgjørelsesorganer tar i betraktninger eventuelle kritiske tilbakemeldinger fra BSK når de gjør sine bevisvurderinger i angjeldende sak.

Vennlig hilsen

Even Stormoen
Nestleder, F2F

Rune Harald Rækken
Leder, F2F